

Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

Załącznik nr 1

do Protokołu z 8. Posiedzenia

Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

dn. 23 marca 2026 r. w Warszawie,

Ministerstwo Sprawiedliwości, Aleje Ujazdowskie 11

Uchwała nr 2(22)/2026

Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

z dnia 23 marca 2026 roku

w sprawie rekomendacji

ustanowienia Dnia Sędziego Społecznego

obchodzonego w dniu 14 czerwca

§ 1.

Na podstawie § 2 ust. 3 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 marca 2025 r. w sprawie powołania Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości oraz § 2 ust. 3 Regulaminu Pracy Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości, Rada rekomenduje Ministrowi Sprawiedliwości **ustanowienie Dnia Sędziego Społecznego obchodzonego w dniu 14 czerwca.**

§ 2.

Ustanowienie Dnia Sędziego Społecznego służyć ma podkreśleniu znaczenia konstytucyjnej zasady udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz uhonorowaniu roli ławników jako sędziów społecznych uczestniczących w rozpoznawaniu spraw sądowych. Dzień ten powinien zarazem sprzyjać upowszechnianiu wiedzy o instytucji ławnika oraz wzmocnieniu społecznego zaufania do wymiaru sprawiedliwości.

§ 3.

Wybór 14 czerwca na rekomendowany dzień obchodów Dnia Sędziego Społecznego nawiązuje do tradycji środowiska ławniczego zapoczątkowanej w 2014 roku, kiedy powstało pierwsze w Polsce stowarzyszenie reprezentujące środowisko ławników – Stowarzyszenie Krajowa Rada Sędziów Społecznych. W dniu 14 czerwca 2014 roku odbyło się założycielskie walne zgromadzenie tego stowarzyszenia, a rocznica tej daty jest promowana

przez środowisko ławników polskich jako Dzień Sędziego Społecznego i upowszechniana w polskich sądach. W niektórych sądach w ostatniej dekadzie wytworzyła się tradycja organizowania w tym okresie obchodów Dnia Sędziego Społecznego lub Dnia Ławnika.

§ 4.

Rekomendacja, o której mowa w § 1, uwzględnia wyniki konsultacji przeprowadzonych wśród rad ławniczych działających przy sądach powszechnych, w których większość rad, która udzieliła w konsultacjach merytorycznej odpowiedzi na to pytanie, opowiedziała się za dniem 14 czerwca jako datą obchodów Dnia Sędziego Społecznego.

§ 5.

Uzasadnienie uchwały, zawierające szczegółowe rezultaty konsultacji, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 6.

Uchwała podlega przekazaniu Ministrowi Sprawiedliwości.

Prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz
Przewodniczący Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

Załącznik: Uzasadnienie do Uchwały nr 2(22)/2026

Uzasadnienie do Uchwały nr 2(22)/2026
Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości
z dnia 23 marca 2026 roku
w sprawie rekomendacji
ustanowienia Dnia Sędziego Społecznego
obchodzonego w dniu 14 czerwca

I. Uzasadnienie ustanowienia Dnia Sędziego Społecznego

Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości uznaje za zasadne ustanowienie Dnia Sędziego Społecznego jako ogólnopolskiego dnia poświęconego uhonorowaniu ławników sądów powszechnych oraz upowszechnianiu wiedzy o obywatelskim udziale w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Dzień ten powinien być wyrazem uznania dla ławników, którzy jako sędziowie społeczni uczestniczą w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, a zarazem okazją do przypomnienia, że udział obywateli w wymiarze sprawiedliwości stanowi istotny element demokratycznego państwa prawnego.

Ustanowienie Dnia Sędziego Społecznego miałyby wymiar symboliczny, edukacyjny i obywatelski. Pozwoliłoby publicznie podkreślić znaczenie ławników dla wymiaru sprawiedliwości, wzmocnić prestiż tej roli oraz stworzyć trwałą okazję do popularyzowania wiedzy o roli, prawach, obowiązkach i odpowiedzialności sędziów społecznych.

Potrzeba ustanowienia takiego dnia wynika z doniosłości instytucji ławnika w polskim porządku prawnym. Ławnicy sądów powszechnych odgrywają rolę o szczególnej doniosłości ustrojowej, obywatelskiej i społecznej. W sprawach, w których ustawa przewiduje ich udział, są członkami składu orzekającego i współuczestniczą w rozstrzyganiu spraw sądowych. Ich rola nie ma charakteru jedynie symbolicznego ani reprezentacyjnego, lecz stanowi rzeczywisty udział obywateli w realizacji jednego z podstawowych zadań państwa.

Sędziowie społeczni wnoszą do procesu orzekania doświadczenie życiowe, znajomość realiów społecznych, obywatelską wrażliwość oraz perspektywę osób niezawodowo związanych z wymiarem sprawiedliwości. Ich obecność w składach orzekających wzmacnia społeczną legitymację sądów i przypomina, że sądy w demokratycznym państwie prawnym działają w imieniu społeczeństwa oraz w interesie dobra wspólnego.

Rola sędziego społecznego wiąże się z wysokimi wymaganiami etycznymi i osobistymi. Wymaga rzetelności, bezstronności, odpowiedzialności, dyskrecji, rozwagi oraz poszanowania godności wszystkich uczestników postępowania. Ławnicy uczestniczą w

rozpoznawaniu spraw o istotnym ciężarze społecznym i ludzkim, których rozstrzygnięcie może mieć doniosłe konsekwencje dla życia obywateli.

Pomimo znaczenia tej roli sędziowie społeczni pozostają często niedostatecznie widoczni w debacie publicznej. Ustanowienie Dnia Sędziego Społecznego mogłoby przeciwdziałać tej sytuacji poprzez upowszechnianie wiedzy o zadaniach ławników, zasadach ich wyboru oraz znaczeniu ich udziału w orzekaniu. Dzień ten mógłby być okazją do organizowania konferencji, debat, spotkań edukacyjnych, lekcji obywatelskich, dni otwartych w sądach oraz innych działań informacyjnych.

II. Uzasadnienie propozycji terminu Dnia Sędziego Społecznego

Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości, podczas drugiego posiedzenia Rady, podjęła decyzję o przygotowaniu uchwały w sprawie rekomendacji ustanowienia Dnia Sędziego Społecznego. W toku dyskusji członkowie Rady przedstawili różne propozycje daty obchodów tego dnia, wskazując na potrzebę wyboru terminu, który będzie możliwie szeroko akceptowany przez środowisko ławnicze.

Mając na uwadze obywatelski i reprezentatywny charakter instytucji ławnika, Rada uznała, że wybór daty Dnia Sędziego Społecznego powinien zostać poprzedzony konsultacjami ze środowiskiem sędziów społecznych.

W tym celu w badaniu ankietowym przygotowanym przez Radę do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości we współpracy z Departamentem Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości autorzy ankiety – prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz (Przewodniczący Rady) oraz Małgorzata Kosicka (Zastępca Dyrektora Departamentu Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych) – zwrócili się do rad ławniczych w sądach powszechnych z pytaniem o wyrażenie opinii w sprawie preferowanej daty Dnia Sędziego Społecznego.

Założeniem tego badania było umożliwienie radom ławniczym wyrażenia stanowiska, tak aby rekomendacja Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości odzwierciedlała wolę większości środowiska ławniczego, wyrażoną za pośrednictwem jego przedstawicielskich gremiów.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w terminie od 15 listopada 2025 roku do 10 lutego 2026 roku. W ankiecie zaproponowano cztery możliwe warianty odpowiedzi. Trzy pierwsze propozycje wynikały z postulatów zgłaszanych wcześniej przez środowisko sędziów społecznych oraz z debaty prowadzonej podczas obrad Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości. Czwarta propozycja miała charakter otwarty i umożliwiała radom ławniczym wskazanie własnego terminu wraz z uzasadnieniem.

Każda z przedstawionych propozycji została opatrzona krótkim uzasadnieniem. Rady ławnicze poproszono o wskazanie jednej propozycji wybranej podczas posiedzenia rady w wyniku deliberacji jej członków.

Radom ławniczym przedstawiono następujące propozycje:

1. Dzień Sędziego Społecznego – 14 czerwca

Data ta została zaproponowana dla uczczenia pierwszego założycielskiego Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Krajowa Rada Sędziów Społecznych, które odbyło się 14 czerwca 2013 roku. Data 14 czerwca została zapisana w statucie Krajowej Rady Sędziów Społecznych oraz w statucie Stowarzyszenia Ławników Polskich. Zwolennicy tej propozycji wskazywali również na około dziesięcioletnią tradycję organizowania Dnia Ławnika w niektórych sądach w okolicach tego terminu.

2. Dzień Sędziego Społecznego – 11 maja

Data ta została zaproponowana dla uczczenia uchwalenia Europejskiej Karty Sędziów Społecznych w dniu 11 maja 2012 roku. Propozycja ta symbolicznie łączyłaby święto polskich sędziów społecznych z europejskim ruchem sędziów społecznych, ponieważ 11 maja obchodzony jest Europejski Dzień Sędziów Społecznych. Konferencja z tej okazji organizowana jest corocznie w innym mieście europejskim przez stowarzyszenie European Network of Associations of Lay Judges. Zarówno Krajowa Rada Sędziów Społecznych, jak i Stowarzyszenie Ławników Polskich są członkami tej organizacji.

3. Tydzień Sędziów Społecznych

Propozycja ta była wzorowana na rozwiązaniu angielskim. Pozwalałaby ona na organizowanie wydarzeń poświęconych ławnikom w dowolnym dniu wybranego tygodnia, odpowiadającym wszystkim interesariuszom w danym sądzie. Umożliwiłaby także organizację większej liczby aktywności promujących instytucję udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. W przypadku wyboru tego wariantu rady ławnicze zostały poproszone o wskazanie tygodnia roku, w którym takie obchody powinny zostać ustanowione.

4. Dzień Sędziego Społecznego – termin własny rady ławniczej

W przypadku wyboru tej opcji rady ławnicze zostały poproszone o przedstawienie własnej propozycji daty oraz jej uzasadnienie.

W badaniu ankietowym wzięło udział 159 rad ławniczych, w tym 37 rad z sądów okręgowych, 119 rad z sądów rejonowych oraz 3 rady, które przesyłały wypełnioną ankietę bez wskazania nazwy sądu. Biorąc pod uwagę, że zgodnie

z danymi otrzymanymi w badaniu przeprowadzonym latem 2025 roku w polskich sądach powszechnych powołano 256 rad ławniczych (Juchacz, Kosicka 2025), udział 159 rad oznacza, że w ankiecie uczestniczyło 62% wszystkich rad ławniczych. Z tych samych danych wynika, że spośród 256 sądów, w których powołano rady ławnicze, w 213 sądach rady posiadają adresy e-mail, natomiast w 43 sądach takich adresów w ogóle nie posiadają oraz że jedynie w 50 sądach rady ławnicze dysponują adresem poczty elektronicznej w domenie sądowej. Dane te wskazują, że pomimo zróżnicowanych warunków komunikacji elektronicznej z radami ławniczymi, w badaniu uzyskano szeroki odzew środowiska ławniczego.

Poszczególne propozycje uzyskały następujące wyniki:

Propozycja	Liczba głosów
Dzień Sędziego Społecznego – 14 czerwca	78
Dzień Sędziego Społecznego – 11 maja	36
Tydzień Sędziów Społecznych	9
Dzień Sędziego Społecznego – Termin własny rady ławniczej	1
Brak odpowiedzi na pytanie o preferowaną datę lub formułę obchodów	35

Spośród 124 rad ławniczych, które udzieliły merytorycznej odpowiedzi na pytanie o preferowaną datę lub formułę obchodów Dnia Sędziego Społecznego, 78 rad wskazało datę 14 czerwca. Wybór ten ma zatem silne oparcie w opinii wyrażonej przez środowisko rad ławniczych sądów powszechnych.

Data 14 czerwca posiada ponadto istotne znaczenie symboliczne dla środowiska sędziów społecznych w Polsce. Nawiązuje do pierwszego założycielskiego Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Krajowa Rada Sędziów Społecznych, które odbyło się 14 czerwca 2013 roku. Jest to data związana z procesem samoorganizacji środowiska ławniczego oraz z działaniami podejmowanymi na rzecz wzmocnienia podmiotowości, integracji i reprezentacji sędziów społecznych w Polsce.

Znaczenie tej daty wzmacnia fakt, że została ona utrwalona w dokumentach statutowych najważniejszych organizacji środowiska sędziów społecznych, tj. Stowarzyszenia Krajowa Rada Sędziów Społecznych oraz Stowarzyszenia Ławników Polskich. Wskazuje to, że 14 czerwca nie jest datą przypadkową, lecz terminem rozpoznawalnym i zakorzenionym w tradycji środowiska ławniczego.

Za wyborem 14 czerwca przemawia również praktyka organizowania w niektórych sądach obchodów Dnia Ławnika w okolicach tego terminu.

Istniejąca, około dziesięcioletnia tradycja takich obchodów potwierdza, że data ta funkcjonuje już w świadomości części środowiska sędziów społecznych jako termin związany z uhonorowaniem ławników i promocją ich roli w wymiarze sprawiedliwości.

Rekomendacja daty 14 czerwca łączy więc trzy istotne elementy: po pierwsze, wynik konsultacji przeprowadzonych wśród rad ławniczych; po drugie, historyczne i organizacyjne znaczenie tej daty dla polskiego środowiska sędziów społecznych; po trzecie, istniejącą praktykę obchodzenia Dnia Ławnika w okolicach tego terminu.

Mając powyższe na względzie, Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości rekomenduje Ministrowi Sprawiedliwości ustanowienie Dnia Sędziego Społecznego w dniu 14 czerwca. Data ta posiada najszersze poparcie środowiska rad ławniczych, jest zakorzeniona w tradycji samoorganizacji sędziów społecznych w Polsce oraz odpowiada obywatelskiemu i środowiskowemu charakterowi tego święta.

[oprac. P.W.J.]